

Két hetet töltöttem Csehszlovákiában (1959. szept. 19-től okt. 3.) azzal a céllal, hogy Zrínyi Miklósról a költőre vonatkozó dokumentumokat kutassak fel. Az volt a feltevés: ha Zrínyi örökösei a csáktornyai könyvtárat magukkal vitték új lakóhelyükre, valószínűleg odaszállították a számukra annál lényegesen fontosabb családi levéltárat is; kétségesnek látszott továbbá, hogy gondosan kiválogatta-e annakidején Kende Zsigmond bécsi antiquárius a Bítovi-i (Vötteau) Daun-könyvtár állományából Zrínyi könyveit.

Prágából a szükséges engedélyek megszerzése után a Brünn közelében fekvő Náměšť nad Oslavou-ba utaztam. A városka fölötti kastélyt 1945-ig a Haugwitz család birtokolta, amely a XIX. század végén a Bítovi-i Daunok kihalása után előrkölte az ottani várat, a berendezést Náměšťba vitette, új birtokát pedig eladta. Itt kellett tehát keresni az első nyomokat. — Átvizgáltam a Haugwitz-kastély gazdag könyvtárát, de egyetlen Zrínyitől származó kötetet sem találtam.

Náměšť-ben értesültem, hogy a Haugwitzok, gazdag fegyvergyűjteményükben, külön szekrényt tartottak bizonyos Zrínyieknek tulajdonított darabok számára. Ezek eredetileg Bítovból származtak, s az ottani kastéllyal együtt jutottak birtokukba. Mikor a Náměšť-i kastély állami tulajdonba került — mesélték —, újból Bítov-ba szállították vissza azokat. A Haugwitzok régi szolgálattevői és a kastély államosítása utáni gondnoka megemlítették, hogy a fegyverekből a legértékesebb darabok 1945-ben eltűntek. A gyűjtemény eredeti állapotáról és a Zrínyieknek tulajdonított fegyverekről már csak fényképeket szerezhettem.

Bítov-ban jártamban magam is tapasztaltam, hogy a gyűjtemény fotográfiáról ismert legértékesebb darabjai valóban nincsenek ott. A vár gondnoka maga is ismeri a Zrínyieknek tulajdonított emlékeket és nagy becsben tartja azokat.

A Haugwitz és vele a Daun család archívumát a brünni állami levéltár őrzi. A nagy intézmény alkalmazottai készségesen támogattak munkámban, s előadtak mindent, ami a Zrínyiekkel kapcsolatban állományukban található. Sajnos, a Daun család levéltárában csak olyan Zrínyi-akták maradtak fenn, amin az utódok tovább pereskedtek (egészen a XVIII. századig), érdemleges levelezésnek vagy irodalmi dokumentumoknak nyomuk sincsen. Tekintve azonban, hogy a Zrínyiek pereiről és vagyoni viszonyairól elég hézagosak az ismereteink, és egyébként is kötelességünk, hogy számbavegyünk minden Zrínyiekre vonatkozó adatot, az egész brünni anyagról mikrofilmet kértünk.

T. A.

Vajda György Mihály tanulmányútja a Német Demokratikus Köztársaságban

A Magyar Tudományos Akadémia 1959. április 20-tól 1959. június 15-ig nyolchetes tanulmányútra küldött a Német Demokratikus Köztársaságba. Utamnak többféle célja volt. Mivel az Irodalomtörténeti Intézet tagjai közül elsőnek kaptam az NDK-ba kiküldetést, feladatommak tekintettem, hogy megszervezzem Intézetünk kapcsolatait az NDK-beli társintézetekkel, továbbá, hogy legalább hozzávetőleg felmérjem az ott folyó kutatómunkát elsősorban a forradalmi-proletáriróladalom területén, hogy tájékozódjam az NDK levéltári és kéziratárainak magyar irodalmi vonatkozású anyagában — s végül, hogy legsajátosabb kutatómunkám körében megismerkedjem a német klasszicizmusra vonatkozó legújabb irodalommal és e korszak magyar vagy magyar érdekű kéziratok anyagával is.

Tervemet általában végre tudtam hajtani.

Kapcsolatainkat mindenekelőtt a Német Tudományos Akadémia Institut für Deutsche Sprache und Literatur nevű intézetével szerveztem meg. A berlini testvérintézet irodalmi tagozatának legnagyobb része szövegkiadó munkával foglalkozik, a legszorosabban vett irodalomtörténeti kutatást az Arbeitsstelle für Literaturgeschichte nevű csoportja végzi, mely hosszú távra a német irodalom 1450—1700 közötti szakaszának történetét kívánja fel dolgozni. A csoport tagjai jelenleg ehhez gyűjtenek — igen körültekintő munkával — anyagot. Az Arbeitsstelle für Literaturgeschichte Intézetünk Régi Magyar Osztályával vette fel a kapcsolatot, témacsere, általános elméleti témák megvitatása ill. ezekre vonatkozó tapasztalatcsere, a korszakolás, műfaji kérdések, folyamatos bibliográfiai tájékoztatás valamint könyvtári és levéltári segítség tekintetében. Tervként felmerült egyúttal a két Intézet munkatársainak közvetlen személyi cseréje is.

A berlini Institut für Deutsche Sprache und Literaturban folytatott megbeszélések keretében kialakult két közösen kiadott kötet terve is. Az egyik a magyar—német irodalmi kapcsolatok történetére vonatkozó tanulmányokat tartalmazza német és magyar szerzőktől, a másik ugyancsak német és magyar szerzők tollából a magyar irodalom legnagyobb